

butlletí de l'arxiu històric

Nova època
Número 12 Desembre 2006

Francesc Vila Rufas, conegut artísticament com Cesc, i recentment desaparegut, ha estat un dels referents de l'humor gràfic català. Al llarg dels anys va materialitzar el seu compromís amb la lluita per les llibertats i la democràcia en els seus dibuixos, que publicà en mitjans diversos. També va realitzar diferents cartells pel PSC. A la imatge de dalt en reproduïm un d'ells, concretament de l'any 1976, que forma part de la nostra col·lecció gràfica.

Marta Mata i Garriga va morir a Barcelona el passat 27 de juny a l'edat de vuitanta anys. Havia nascut el 22 de juny de 1926 i al llarg de la seva vida va compaginar les feines de política i pedagoga. Va ser la fundadora de l'Escola de Mestres Rosa Sensat, i entre d'altres exercí el càrrec de presidenta del Consell Escolar de l'Estat i fou la primera presidenta de la Fundació Rafael Campalans entre els anys 1979 i 1988. El seu mestratge ha estat per a tots un exemple a seguir.

Sala d'actes
Arxiu

Hemeroteca

Biblioteca

Servei de
consulta

Consultes per
telèfon, correu
ordinari i
electrònic

Servei de
reprografia

**Horari
d'atenció al públic:**

Dilluns i dimarts de
16.15 a 19 h.
Dimecres i dijous
de 10 a 13 h.
El mes d'agost està
tancat per vacances.

Edició i presentació del llibre *Pep Jai, fidel al socialisme i a la terra* d'Ernest Benito

Recentment des de l'Arxiu hem editat el número sis de la col·lecció Memòria dedicat a la biografia de Josep Vidal i Riembau, més conegut amb el sobrenom de Pep Jai, que ha estat elaborat pel diputat Ernest Benito.

Apropar-se a la vida d'una persona com Pep Jai ha estat per l'autor un exercici gratificant, com ens indica en el pròleg, i aquesta agradable sensació es transmet al lector amb molta facilitat. El llibre té com a font principal una llarga conversa de mes de sis hores que l'any 1986 Ernest Benito va mantenir amb en Pep Jai, qui, malgrat ser poc amic de parlar d'ell mateix, es va avenir a gravar una entrevista al voltant de la seva vida on entre record i record aprofitava per reivindicar el món de la pagesia com a pilar fonamental de la societat.

Pep Jai no era home d'escriure, de fet no utilitzava mai cap paper quan feia una intervenció, i per tant hi escassos testimonis, però si que disposem de les intervencions que va fer al Congrés de Diputats quan exercí aquest càrrec electe, dues de les quals, les més destacades, s'han transcrit en l'annex documental d'aquest llibre.

A més també s'hi han incorporat tres articles en memòria de la seva persona dels qui foren tres bon amics com Joan Reventós, Carlos Barral i Marta Mata, i que van aparèixer en diferents mitjans de comunicació. Finalment el volum s'il·lustra amb una selecció de fotografies.

El passat 25 d'octubre vam fer la presentació d'aquest llibre a la seu del Casal del Pardo d'El Vendrell, en la que a banda de l'autor i van participar Martí Carnicer i Isidre Molas, president de la Fundació. En aquest acte es va poder constatar l'estima i el respecte amb que encara avui en dia, disset anys després de la seva mort, es recordat aquest home de camp, com a ell mateix li agradava dir-se, una persona que va deixar una forta empremta dins la història recent del socialisme català, i que va estar compromès amb la mateixa força amb el món de la pagesia i amb la lluita per un món més just i lliure.

Els manuscrits de Salvador Clop i Marta Mata

S'ha realitzat la reproducció facsímil d'aquest dos documents pertanyents a la col·lecció Manuscrits sobre el significat del socialisme. La coincidència de l'homenatge a Salvador Clop organitzat per la UGT de Catalunya amb motiu del primer aniversari de la seva mort, i la defunció el passat estiu de Marta Mata, qui va ser la primera presidenta de la nostra Fundació, ens ha portat a editar els manuscrits que en el seu dia van realitzar. D'aquesta manera donem a conèixer un document inèdit i sens dubte d'important significat històric.

Joan Codina i Torres, un socialista a la Conselleria de Treball (1927-1999) de David Ballester

Acaba de sortir editat el setè volum de la col·lecció Memòria de l'Arxiu Històric dedicat a la biografia i la trajectòria política i sindical de Joan Codina.

Nascut a la ciutat de Barcelona Codina va ser un sindicalista compromès i admirat per molts dels qui el van conèixer. El seu màxim protagonisme l'assolí entre els anys 1976 i 1994 quan va exercir el càrrec de Conseller de Treball de la Generalitat i President de la UGT de Catalunya, alhora que parlamentari i senador.

Malgrat iniciar en una edat madura la seva lluita, Codina va ser un sindicalista autodidacta, que començà la seva trajectòria sindical dins la federació del metall de la UGT i des d'aquí anà assolint responsabilitats sempre acompanyat del seu tarannà d'home modest i senzill.

El llibre es complementa amb un recull de fotografies que il·lustren diferents etapes de la seva vida, junt amb un annex documental.

En aquest treball l'autor, David Ballester, professor de la Universitat Autònoma de Barcelona i especialista en la història de la UGT de Catalunya, aconsegueix recuperar la memòria d'un personatge que de ben segur mereix tots els reconeixements.

Col·lecció de llibres de l'Agrupació de Mataró

Des de l'Agrupació de Mataró del PSC es veu realitzant de temps ençà una tasca de recuperació i difusió de la memòria de persones que són o han estat un referent significatiu pel socialisme mataroní. En paraules d'Anna Comas, Secretària de formació de l'Agrupació, "Es tracta de retre homenatge a companys socialistes que han dedicat gran part de la seva vida a treballar i lluitar per defensar la solidaritat, la igualtat, la llibertat i la millora de les condicions de vida dels treballadors i les classes populars".

Fins avui s'han publicat quatre llibres: *Francesc Tristany. Una vida de lluita pel socialisme* (2003), *Francesc Oller, passió per la vida* (2004), *Les lliçons de la història. Veterans socialistes homenajats* (2005) i *El compromís social. Cinc homenatges, cinc compromisos* (2006).

Acte de presentació del llibre facsímil *PSC. El Mítting de la Llibertat*

A la Sala Ernest Luch del PSC vam celebrar el passat 14 de setembre l'acte de presentació de l'edició facsímil de llibre *El Mítting de la Llibertat* de l'any 1976. Amb motiu dels trenta anys d'aquest esdeveniment històric havíem reproduït el llibre junt amb la pel·lícula en versió DVD i el cartell d'anunci, i amb aquest acte de presentació el vam donar a conèixer.

Va ser una jornada molt emotiva i amb una important presència de públic, on es va recordar la frase ja mítica del que era "suar socialisme". L'acte va ser presentat per Daniel Font, i va comptar amb la intervenció de José Montilla, Isidre Molas i Raimon Obiols.

En el decurs de l'acte es va passar una selecció d'imatges de la pel·lícula original dirigida per Josep Maria Forn, on es podia apreciar l'atmosfera especial que s'havia viscut durant aquell esdeveniment històric. El mateix director va ser l'encarregat de presentar la pel·lícula.

Al final de l'acte hi van intervenir diferents persones que en el seu dia van participar com a oradors en l'acte del palau Blau-grana de 1976: Anna Balletó, Dolors Torrent, Juanjo Ferreiro i Elías López. Tots ells vam recordar amb emoció aquella tarda de juny, el primer mítting socialista autoritzat després de la dictadura.

Cartells de la Col·lecció Fornas. Ed. Parlament de Catalunya

Volem donar notícia de l'important edició feta pel Parlament de Catalunya amb la publicació del llibre *Cartells de la Col·lecció Fornas. Producció gràfica de la Segona República i la Guerra Civil*.

Es tracta d'una selecció de 263 cartells del total de la col·lecció dipositada a la biblioteca del Parlament, corresponents al període 1931-1939 de la que s'ha fet una edició molt acurada. Cadascun dels cartells va acompanyar de la seva fitxa tècnica on es fa la corresponent descripció, i estan ordenats alfabèticament per autors.

Aquest llibre s'ha publicat amb motiu del 75è aniversari de la proclamació de la Segona República a Catalunya.

Presentació del llibre de Francesc Casares *Memòries d'un advocat laboralista (1927-1958)*

El passat 18 de setembre es va presentar el llibre de Francesc Casares *Memòries d'un advocat laboralista (1927-1958)* d'edicions *La Campana*. En un acte ple a vessar de públic l'autor va presentar el seu llibre a la Casa Golferichs, envoltat d'amics, companys i familiars.

En aquest llibre de memòries Casares fa un repàs dels primers trenta anys de la seva vida, és a dir des de l'any 1927 en que va néixer, encara que la narració comença amb la proclamació de la República tres anys després, passant per la infantesa, l'adolescència i la primera joventut, fins arribar a l'any 1958, data en que va anar a parar a la presó i que marcà un punt d'inflexió en la seva biografia.

Francesc Casares estudià al Grup Escolar Baixeras on els seus pares exercien de mestres, impregnant-se de l'ambient d'idees liberals i republicanes pròpies de l'època, un bagatge ideològic que ha conformat la base de la seva manera de fer i de pensar al llarg dels anys. El seu pas per l'escola pública va ser un fet determinant, però que es va veure bruscament interromput amb la fi de la democràcia i les llibertats. A partir d'aquí va haver de continuar la seva formació a l'Institut Balmes on els nous professors ja no tenien res a veure amb l'ensenyament laic i il·lustrat, sinó tot el contrari, i on va haver de patir durant la dècada dels anys quaranta les imposicions i els rigors propis del règim franquista.

Més endavant inicià els estudis de dret a la Universitat de Barcelona on començà també la materialització del seu compromís polític en la lluita antifranquista formant part del Front Universitari de Catalunya, sindicat clandestí d'estudiants. Llicenciat el 1950 Casares va formar part del primer grup d'advocats laboralistes que treballaren en la defensa dels drets dels treballadors.

Les seves inquietuds per aconseguir una societat millor i més justa es van concretar en la militància política dins el Moviment Socialista de Catalunya, organització clandestina que aplegà el dispers socialisme català dels durs anys de la repressió. A partir d'aquí ja no ha deixat mai el seu compromís amb el socialisme i la lluita per la justícia social.

En aquest llibre que recull la primera part de les seves memòries Casares fa palès el seu compromís amb unes idees definides per la llibertat, la democràcia i la pau. En un segon lliurament, que l'autor ja ha anunciat per més endavant, es podrà continuar aprofundint en la seva trajectòria personal, professional i política.

Retratos Proumistas

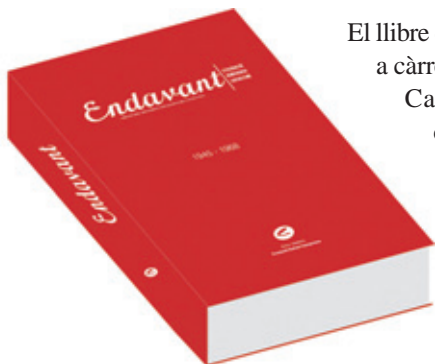
L'editorial Espuela de Plata de Sevilla ha editat, dins la col·lecció *Espanya en armas*, el llibre de Pepe Gutiérrez Álvarez, *Retratos proumistas*, on es presenta una interessant selecció de trenta-set retrats biogràfics de membres significatius del Partit Obrer d'Unificació Marxista (POUM), entre ells Ramon Fernández Jurado, Carmel Rosa, Antònia Adroher i Teresa Rebull.

Edició facsímil de la revista *Endavant*

Gràcies a la subvenció atorgada pel Departament de Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya dins del Programa per al Memorial Democràtic, hem pogut fer realitat l'edició facsímil de la revista *Endavant*, portaveu del Moviment Socialista de Catalunya.

El mes de desembre de l'any passat ja havíem portat a terme la tasca de digitalització d'aquesta revista, feina prèvia a una edició facsímil en el futur. Ara gràcies a la subvenció rebuda hem pogut fer-ho realitat.

La revista *Endavant* va aparèixer per primera vegada el febrer de l'any 1945 a Tolosa de Llenguadoc, i es va mantenir fins l'any 1968, concretament fins el mes de maig, amb la publicació del número 156. Durant aquest gairebé quart de segle va patir diferents períodes de crisi i ressorgiment, però, malgrat totes les dificultats, es va convertir en una de les publicacions polítiques de l'exili amb més llarga durada.

El llibre que hem editat consta d'unes paraules d'introducció a càrrec d' Isidre Molas, President de la Fundació Rafael Campalans, una nota tècnica, on s'exposen les característiques d'aquesta edició facsímil, un pròleg signat per José Luis Martín Ramos, historiador i catedràtic de la Universitat Autònoma de Barcelona, i en darrer terme la col·lecció de l'*Endavant*, amb els 156 números i cinc suplementos. En total el llibre ocupa 784 pàgines, amb unes mides de 24x34 cm.

La tirada que s'ha fet és de 500 exemplars numerats, essent una edició que no està a la venda, sinó que se'n farà una distribució entre els centres de documentació, arxius i biblioteques.

Exposició fotogràfica del fons *Colita*

L'any passat vam adquirir la col·lecció que la fotògrafa Isabel Esteva, més coneguda com *Colita*, va realitzar en referència al món del socialisme entre els anys 1976 i 2003. Durant el darrer trimestre d'enguany hem preparat una exposició que vol ser una mostra de la riquesa d'aquest fons i del potencial que ofereix a l'investigador, i que serà presentada el proper 11 de gener de 2007.

L'hemeroteca

Correspondència Socialista

Aquesta revista va ser editada per Convergència Socialista de Catalunya (CSC) entre març de l'any 1975 i juliol de 1976. Consta d'un total de cinc números, i té una doble versió en català i en castellà en el cas dels tres primers. Amb el subtítol Òrgan de discussió interna de Convergència Socialista aquesta publicació va tenir com a objectiu ser un instrument intern de treball, coordinant la discussió i el debat que havien de definir la línia política a seguir. A més tenia la finalitat d'ajudar a que tots els militants assolissin els coneixements teòrics necessaris per a la pràctica política.

També es van editar dos suplementos l'any 1975 amb el títol Documents. El primer estava dedicat a la qüestió de la unitat dels socialistes i incloïa un resum de premsa, mentre que el segon portava per títol *El socialisme a l'Estat espanyol* i era una reflexió al voltant de l'articulació dels diferents grups i partits socialistes existents a Espanya en aquella època.

Crèdits

Redacció:
Laura Durendes

Disseny:
Toni Viaplana

Impressió:
a.bis

Dipòsit legal:
B-13474-2001

ISSN:
1578-5718

FUNDACIÓ
RAFAEL CAMPALANS

Via Laietana, 38 pral.
08003 Barcelona
Tel. 93 319 54 12
Fax 93 319 98 44
www.fcampalans.cat
arxiu.historic@fcampalans.cat

Marta Mata

Pedagogia vol dir Política

Per Joan Fuster Sobreperere
i Maria Josep Udina

1. El marc familiar: una família de mestres.

Marta Mata va néixer a Barcelona el 22 de juny de 1926. Era la segona de quatre germans: un noi i tres noies, fills de Josep Mata, químic, i d'Àngels Garriga, mestra.

El pare va morir d'accident laboral quan la Marta tenia sis anys. El seu germà gran en tenia set. La mort del pare i la professió de mestra de la mare, van marcar la seva vida.

Si diem que la Marta Mata pertanyia a una família de mestres, és perquè a més de la seva mare, hi ha un conjunt de mestres de qui ella va heretar la passió per l'educació i la manera de fer educació. En el llibret que va dedicar a la seva mare amb motiu del centenari del naixement, explica: *La generació de mestres contemporanis d'Àngels Garriga, formada per unes poques promocions en les primeres dècades del segle XX, és la generació que fa l'escola catalana. La formen mestres més coneguts per la seva obra de fundació o direcció, com Manuel Ainaud, Josep Estalella, Angeleta Ferrer, Alexandre Galí, Eladi Homs, Artur Martorell, Rosa Sensat, Pau Vila; altres que podem conèixer gràcies als seus escrits com Anicet Villar, la mateixa Àngels Garriga, Anna Rubiés, i molts el nom dels quals no coneixem, però que, treballant en aquestes primeres dècades van fer realitat el primer model d'escola catalana als anys trenta, i que per això cal reconèixer com a generació (...)*¹

2. Una nena de la República: el Pere Vila i l'Institut-Escola

Quan la Marta tenia cinc anys es va inaugurar el Grup Escolar Pere Vila del Patronat Escolar de Barcelona, on la seva mare era mestra i on ella va començar l'escolaritat. Recordava amb tot detall l'escola, per fora i per dins: les aules, les gardènies del parterre, la biblioteca...

El 1937, Marta Mata va començar el batxillerat a l'Institut Escola, segons ella *la millor institució escolar d'Espanya*, contra la qual la guerra no va poder fer res. Allà, al Parc de la Ciutadella, Josep Estalella rebia els alumnes, els explicava com hi conviurien, com haurien de tenir cura de dues plantes de gardènies que podrien olorar però no tocar, i els presentava els professors. Amb Angeleta Ferrer feien ciències naturals observant les plantes i els animals del parc, els dibuixaven i en parlaven. I abans de parlar de la història de Grècia, llegien el fragment dels regals d'Aquil·les a la Ilíada i consultaven els llibres a la Biblioteca. Als 11 anys, la Marta va fer la seva primera conferència sobre Egipte.

Al seu darrer escrit, una conferència que preparava per la Biblioteca Nacional el 7 de juny, quan li va sobrevenir l'infart del qual ja no es recuperaria, i que va acabar de dictar mentre era a urgències de l'Hospital i a la UVI, es referia així al seu ja inexistent Institut Escola el 1939. *Es deia Instituto Femenino Verdaguier, havien mort les gardènies, havien canviat els professors i la biblioteca estava tancada (...) El currículum de la República s'havia dut a terme en cinc anys de pau, gràcies a les arrels de cinquanta anys de la Institució Llibre de*

*Enseñanza, més de trenta anys d'arrels amb el Moviment Pedagògic Català i una conjunció astral entre tots dos.*²

3. Els anys de plom

La Marta va acabar el batxillerat el 1943, d'una manera molt diferent a com l'havia començat.

Va començar la carrera de Biologia a la Universitat de Barcelona. Però les misèries de la guerra, des de la manca d'una alimentació adequada fins la constatació de la repressió i el dogmatisme en l'educació i en tota la societat, la van fer caure en una tuberculosi que la va apartar de les aules per anar a recuperar-se a Cal Mata de Saifores –Baix Penedès– a la casa pairal del pare, on va viure de 1944 a 1965.

Però la Marta va tenir sempre la virtut d'aprofitar tot allò bo i tot allò dolent per treure'n conseqüències positives. I la malaltia li va permetre llegir i estudiar, reflexionar i parlar molt amb la seva mare, amb qui vivia en aquell temps. I es va adonar que calia fer alguna cosa per no perdre generacions de nois i noies que no podrien tenir una escola com la que va tenir ella.

Una vegada recuperada de la tuberculosi, va començar per treballar en el que ara en diem temps extraescolar, amb els nens i les nenes de Saifores, després de l'horari escolar: coneixien l'entorn, llegien en català, explicaven contes, parlaven, i van arribar a arreglar el poble: plantar arbres, delimitar carrers i fer un rètol per l'entrada.

4. Fundació de l'Escola de Mestres Rosa. La gestació d'un ideari.

A partir de 1954, any del reinici de l'especialitat de Pedagogia a Barcelona, la Marta fa la carrera –*esotèrica*, diu– sense deixar de tenir cura dels infants de Saifores i de la seva mare: i es relaciona amb antics professors companys d'Àngels Garriga, com Alexandre Galí, Artur Martorell i Pau Vila, i des de la Universitat coneix mestres interessats en la renovació, com Maria Teresa Codina. Col·labora amb ella en els inicis de l'escola Talitha, i en les diverses activitats de renovació pedagògica que aquesta escola i d'altres fan amb l'orientació dels vells professors. A partir d'aquest treball i activitats es posa en contacte amb els mestres que el 1965 iniciaran l'Escola de Mestres Rosa Sensat, que són, a més d'ella mateixa: M. Antònia Canals, M. Teresa Codina, Jordi Cots, Pere Darder, Enric Lluch i Anna M. Roig.

Al voltant de Rosa Sensat, a més de molts mestres que s'hi van anar afegint, hi havia també intel·lectuals, professionals i inclús empresaris que veien en la idea un camí per fer front al règim. Molts d'ells van participar, més endavant, en la creació de la Fundació Artur Martorell, que feia que Rosa Sensat fos reconeguda a nivell ciutadà i en canalitzava els recursos econòmics privats i inclús alguns de públics.

Durant el curs 1965-66, el de la seva fundació, Rosa Sensat va fer el seu *Primer Curs de Tarda*, amb mestres joves que treballaven a

l'escola al matí i el mes de juny del mateix 1966, va organitzar la primera Escola d'Estiu de després de la guerra, al Col·legi de les monges Filipenses de la Via Augusta, en la pràctica clandestinitat.

Les Escoles d'Estiu es van qualificar com a *illes de llibertat*. Eren molt més que cursos de formació de mestres: s'hi feien debats de política educativa, de política general, es parlava de la història de l'educació i hi participaven i s'hi reunien, a més dels mestres, intel·lectuals, líders de l'oposició i tot tipus de persones contràries al règim, que ajudaven a tirar endavant amb les seves accions i els seus discursos.

L'any 1980, en què es va restaurar la Generalitat de Catalunya, l'Escola de Mestres Rosa Sensat, va convertir-se en Associació de Mestres. La formació dels mestres ja havia canviat i el que calia no era tant una escola com un espai on intercanviar experiències. S'hi van continuar fent cursos, seminaris, grups de treball i Escoles d'Estiu, l'edició mensual de la revista *Perspectiva Escolar* –que havia començat el 1974– i l'inici de la revista *Infància*, dedicada a l'educació de l'infant des del naixement als 6 anys.

El 1984, la Marta va crear la Fundació Àngels Garriga de Mata, a la qual va dotar de l'antiga casa familiar, Cal Mata de Saifores com a seu, convertida ara en lloc d'acolliment d'escoles i activitats educatives i culturals. L'ha presidit fins a la seva mort.

5. Pedagogia vol dir Política: militància i elecció

Si Rafael Campalans pensava que Política vol dir Pedagogia, la Marta Mata, reblant el clau, girava la frase i deia que Pedagogia és Política, i ho explicava dient que *en els anys 30 la política s'havia d'explicar bé. En els 70, mestres i professors van haver de reconèixer que una bona educació, una bona escola, només s'aconseguiria amb una bona política educativa en democràcia. Ara sabem que una bona educació, una bona escola, ha de tenir el seu vessant de formació política, de la responsabilitat política de cada qual, de la pluralitat de respostes en política.*³

De manera que el 1976 es va afiliar a Convergència Socialista de Catalunya. El 22 de juny, dia en què complia 50 anys, va ser present a l'emblemàtic *Miting de la Llibertat*. Va participar al Congrés de la unitat del PSC amb la Federació Catalana del PSOE, de la qual en va sortir el Partit dels Socialistes de Catalunya, que la va situar a les llistes al Congrés de Diputats el 1977.

A les eleccions de 1980 al Parlament de Catalunya va sortir elegida com a diputada i va ser senadora com a representant del Parlament. La seva participació als debats sobre política educativa va ser clau en la recuperació democràtica. Entre les moltes actuacions, citarem la *Llei de Política Lingüística*, que contemplava el tractament del català a l'escola, sense separar mai els infants per la llengua que parlen, i la *Llei del CEPEPC*, per la qual les escoles d'aquest col·lectiu que volien passar a ser públiques podien fer-ho.

Com a senadora va participar de manera molt activa en l'elaboració de la *Ley Orgánica del Derecho a la Educación* (LOGSE), que indubtablement va enriquir amb la seva sensibilitat i el seu pensament renovador. Moltes de les seves aportacions es van incloure en la llei, i podríem assenyalar d'una manera especial que la idea que ella tenia de la participació de tots els sectors implicats en l'educació va veure la llum oficialment en l'article de la llei que ordenava la creació dels Consells Escolars de Centre, Locals, Autonòmics i de l'Estat.

6. Ajuntament i Diputació de Barcelona

De 1987 a 1995 va ser regidora a l'Ajuntament de Barcelona i Diputada a la Diputació de Barcelona. A l'Ajuntament, entre moltes altres realitzacions pedagògiques i polítiques, va acollir les escoles del CEPEPC que passaven a públiques a Barcelona; va crear el Consell Escolar de Barcelona i els deu Consells Escolars de Districte; va ordenar les Escoles Bressol Municipals i hi va incorporar les que l'Ajuntament tenia concertades; va fer de l'Institut Municipal d'Educació, una entitat amb caràcter propi i semblant al Patronat Escolar del temps de la República; va idear i portar a terme el *Pla de Formació Insitucional dels Mestres Municipals*; va impulsar l'organització a Barcelona del *I Congrés Internacional de Ciutats Educadores*, l'any 1990, que va aprovar la *Carta de Ciutats Educadores* i va acordar la constitució de l'*Associació Internacional* del mateix nom, que ella va presidir, que presideix encara l'Ajuntament de Barcelona i que ha anat celebrant un congrés cada dos anys en diferents ciutats del món.

7. El Consejo Escolar del Estado

El Ministeri l'havia inclòs al Consejo Escolar del Estado des del moment de la seva constitució, com a experta. En va ser vicepresidenta, fins que al 2002, amb el govern del PP, va dimitir pel tractament que s'hi feia de la LOCE. Finalment, pensava, es podria dedicar de ple a la Fundació Àngels Garriga, on vivia des que havia deixat l'Ajuntament de Barcelona. Però no va ser així, perquè el mateix any 2002, el Fòrum Barcelona 2004 li va demanar que ideés i coordinés la participació dels centres educatius a l'esdeveniment. Just en plena realització del Fòrum, al maig de 2004, el Consell de Ministres del govern socialista la va nomenar presidenta del *Consejo Escolar del Estado*, càrrec que ha exercit amb totes les conseqüències, fins al moment de la seva mort.

8. La seva personalitat

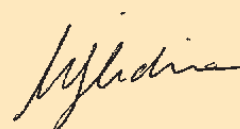
Les persones que la vam conèixer i que, amb major o menor intensitat vam treballar al seu costat, admirem la seva intel·ligència, la seva capacitat de treball que li permetia estar a sobre de tres o quatre temes alhora, la ràbia que li feia el verb *impartir* que per a ella era sinònim de *imposar*, la passió que posava en tot allò que se li presentava, la seva memòria prodigiosa, la seva amabilitat, la seva entrega a la família i els amics, la claredat de les idees, la coherència, la infinita curiositat que la portava a assabentar-se de tot i a relacionar-ho tot; el seu afany per *sumar*, sobretot en el terreny educatiu, que la impulsava a aprofitar les idees de les altres persones per afegir-les, millorades, a una actuació o un projecte; la seva dèria per les noves tecnologies, que utilitzava i feia utilitzar tant com era possible; la seva fixació pel llenguatge, que estudiava i analitzava del dret i del revés i que la va portar a encarregar un programa informàtic per estudiar-lo més a fons, sobretot en el cas dels infants; la seva obsessió de no separar els nens a l'escola sota cap concepte: ni d'origen, de creences, de cultures, de llengua; la seva dedicació a l'educació dels nens més petits com a clau del seu futur; la seva pràctica de treballar en equip; l'afirmació que l'escola no pot educar bé si no està oberta a la societat, si no és permeable amb la societat que l'envolta.

9. El seu pensament

Per acabar, podríem resumir el seu pensament en aquestes paraules del discurs que va fer en l'acte de nomenament de Doctora Honoris Causa de la UAB: *La lliçó de política educativa, d'educació i escola públiques que ens donen els pedagogs al llarg de la història ens proposa unes orientacions: la del somni, la de la tensió per l'educació, la de la ràbia, la de la justícia per aconseguir un dret, la del treball i la il·lusió, la de l'atenta observació, la de la imaginació, la de la col·laboració i la de la bonhomia i el bon humor, la del sentiment del deure envers l'educació de cada infant, en la perspectiva de la realització de la persona, de la comunitat, de la humanitat. (...) La consecució de l'escola pública necessita la feina de cada dia, en tots i cada un dels llocs on som, a l'escola, a la universitat, a l'administració, però sobretot necessita horitzons conceptuals i geogràfics tan amples com ens sigui possible abastar, i fins la humilitat i certesa de saber que n'hi ha que no abastem i l'esperança que segurament altres hi arribaran.*

Joan Fuster Sobrepera

Maria Josep Udina

1 Mata Garriga, Marta. *Àngels Garriga, la seva escola i la seva generació de mestres*. Saifores, Fundació Àngels Garriga, 1998

2 Mata Garriga, Marta. *Mi currículum de la República*. Conferència a la Biblioteca Nacional el 7 de juny de 2006, que va llegir la seva directora Rosa Regàs, atès que la Marta Mata estava malalta.

3 Entrevista a Marta Mata. Revista *Educar en Castilla-La Mancha*, abril de 2004